

Vzdělávací obor:

**Dějepis**

Očekávaný výsledek učení:

CAS-DEJ-001-ZV9-009

**Rozliší příčiny, důsledky a podobu konfliktů a spolupráce v minulosti.**

Popis úrovně SPLNĚNO

- Charakterizuje několik příkladů konfliktů a spolupráce.
- Vysvětlí, co bylo dlouhodobými a bezprostředními příčinami konfliktů a spolupráce.
- Posoudí krátkodobé a dlouhodobé i záměrné a nezáměrné důsledky konfliktů a spolupráce.
- Popíše různé způsoby chování jednotlivých sociálních skupin v konfliktech.
- Popíše povahu, příčiny a důsledky pronásledování různých skupin obyvatel včetně příkladů pomoci pronásledovaným.

## Španělská houpačka

Autor materiálu: Mgr. Zbyněk Sturz, Ph.D.

### Anotace

Žák se vžije do nelehké situace britské diplomacie při vypuknutí španělské občanské války. Na jedné straně totiž hrozilo posílení fašismu a nacismu, na straně druhé komunismu a levice (v Londýně tehdy vládli konzervativci). Po analýze dobové karikatury a odhadnutí následků vítězství té či oné strany formulují žáci diplomatickou depeši ministru zahraničí Anthonymu Edenovi s návrhem dalšího postupu.

### Zadání pro žáky

EVOKE

1. **Zhlédněte kontextualizační video** z ČT edu, popř. epizodu z cyklu *Slavné dny* (Den, kdy padl Madrid).

UVĚDOMNĚNÍ

2. **Prohlédněte si dobovou karikaturu** s názvem *Španělská houpačka*. Co vyjadřuje?
3. Na základě uvedených charakteristik **identifikujte tehdejší politiky** na obou stranách houpačky a přiřadte k nim jejich zahraniční podporovatele.
4. **Vysvětlete komentář** britského ministra zahraničí Anthonyho Edena.
5. **Odhadněte následky** vítězství frankistů a republikánů.
6. **Formulujte stanovisko** Velké Británie ke konfliktu.
7. **Bonus:** Zamyslete se, jak by se změnila okolnosti, kdyby se jednalo o mnichovskou krizi.

REFLEXE

8. **Prezentujte svůj postoj** ostatním spolužákům.
9. Jako třída **hlasujte, kterou stranu má Velká Británie podpořit**.
10. **Společná reflexe** hodiny – sdílení *Co jsem se dnes naučil?*

## Vazba na klíčové kompetence

| Název KK<br>Složka KK<br>Kód OVU                                                                       | Znění OVU                                                                                                                                                  | Vzdělávací strategie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>KK k občanství a udržitelnosti</b><br>Zohledňování propojenosti světa<br><b>KOB-ZPS-000-ZV9-001</b> | <b>Zohledňuje vzájemnou propojenost jevů, situací a výzev v okolním světě z hledisek sociálních, ekonomických, kulturních, politických a ekologických.</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- vytvářím situace a zadání vyžadující prozkoumávání a interpretaci různých souvislostí v místním prostředí a mezi místní, regionální, národní a globální úrovní (využívám postupy místně zakotveného učení a globálního vzdělávání)</li> <li>- podněcuji žáky ke kladení a zodpovídání otázek směřujících k hledání příčin a následků různých situací a procesů, doplňujícími otevřenými otázkami je vedu k hlubšímu promýšlení a prohloubení otázek a odpovědí</li> <li>- vytvářím prostor a bezpečné prostředí pro diskuse žáků o souvislostech různých jevů, procesů a systémů, o významu systémového a celostního přístupu a využívám k jejich vedení osvědčené diskusní techniky</li> </ul> |

## Metodický komentář pro učitele

- Video na ČT edu v pouhých třech minutách shrnuje vše podstatné pro následné řešení úkolu a současně neukrojí z hodiny moc času. Video z cyklu *Slavné dny* je s délkou osmi minut přirozeně podrobnější a názornější, avšak těch pět minut je potom potřeba dohnat.
- Analýzu karikatury, definování stran konfliktu a odhad následků je vhodné dělat společně nebo alespoň průběžně namátkově sdílet odpovědi na dílčí otázky, aby zaznělo co nejvíce možných úhlů pohledu.
- V bodě 4 – *vysvětlete komentář* směřujeme žáky rovněž k zamyšlení nad povahou zdroje. Ve skutečnosti uvedená slova neříká A. Eden, ale jeho ústy za něj promlouvá autor karikatury Bernard Partridge.
- V souvislosti s depeší je žádoucí připomenout, že se jedná o britský úhel pohledu.
- Bonusový úkol má za cíl zaměstnat nadané žáky, než bude mít třída hotovo. Může být zajímavé pozorovat, zda a jak se stanovisko žáků změní ve chvíli, kdy se konflikt týká naší minulosti (sentiment?).
- Velká Británie oficiálně zastávala politiku *neintervence*, a to nejen zákazem vlastního vývozu zbraní a vojenského materiálu do Španělska, ale i kontrolou španělských přístavů a hranic. Jednou z motivací byly obavy z růstu vlivu socialistů a komunistů v Evropě. Nepřímo tím však nahrávala vítězství frankistů.

## Popis ověřování

- V první fázi je stěžejní rozlišení soupeřících stran a porozumění mezinárodnímu přesahu konfliktu.
- V bodě 5 – *odhadněte následky* by se žáci měli zamyslet nad oběma scénáři (dobové perspektivy).
- V závěrečné depeši nejde o volbu konkrétní strany, ale naplnění stanovených kritérií (lze adaptovat).

## Zdroje

Španělská občanská válka. Online. In: ČT Edu.cz. 2025. Dostupné z: <https://edu.ceskatelevize.cz/video/12834-spanelska-obcanska-valka>. [cit. 2025-07-08].

28. 3. 1939 Den, kdy padl Madrid. Online. In: Slavné dny.cz. 2025. Dostupné z: <https://www.slavne-dny.cz/episode/10001793/den-kdy-padl-madrid-28-brezen>. [cit. 2025-07-08].

The Spanish See-Saw. Online. In: Punch magazin.uk. 1936. Dostupné z: <https://magazine.punch.co.uk/img/pixel>. [cit. 2025-07-08].